

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP.HCM**

NGUYỄN HOÀNG THỤY BÍCH TRÂM

**TRUYỀN DẪN CHÍNH SÁCH TÀI KHÓA TỪ CÁC QUỐC
GIA CÓ QUAN HỆ THƯƠNG MẠI ĐẾN VIỆT NAM: ỨNG
DỤNG MÔ HÌNH GVAR**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

TP. Hồ Chí Minh, năm 2020

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP.HCM**

**TRUYỀN DẪN CHÍNH SÁCH TÀI KHÓA TỪ CÁC QUỐC
GIA CÓ QUAN HỆ THƯƠNG MẠI ĐẾN VIỆT NAM: ỨNG
DỤNG MÔ HÌNH GVAR**

Chuyên ngành: Tài Chính – Ngân Hàng

Mã số chuyên ngành: 9340201

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

PGS.TS NGUYỄN THỊ LIÊN HOA

TP.Hồ Chí Minh, năm 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của riêng tôi. Các số liệu sử dụng phân tích trong luận án có nguồn gốc rõ ràng, đã công bố theo đúng quy định. Các kết quả nghiên cứu trong luận án do tôi tự tìm hiểu, phân tích một cách trung thực, khách quan và phù hợp với thực tiễn của Việt Nam. Các kết quả này chưa từng được công bố trong bất kỳ nghiên cứu nào khác.

Nghiên cứu sinh

Nguyễn Hoàng Thụy Bích Trâm

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin chân thành cảm ơn đến PGS.TS Nguyễn Thị Liên Hoa đã hướng dẫn động viên tôi và khuyến khích tôi trong quá trình thực hiện luận án. Nhờ những lời khuyên hữu ích và góp ý của cô mà luận án có thể được hoàn thành tốt.

Ngoài ra, tôi cũng nhận được nhiều sự động viên và giúp đỡ từ các giảng viên Khoa Tài Chính, đặc biệt là, những đóng góp chuyên môn quý báu từ các thầy cô bộ môn Tài Chính Quốc Tế. Tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn của mình với những đóng góp này của các thầy cô.

Bên cạnh đó, tôi cũng xin cảm ơn những hỗ trợ về tinh thần từ gia đình và đồng nghiệp của tôi, đã góp phần cho sự thành công của luận án này.

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ, ĐỒ THI	viii
TÓM TẮT	x
ABSTRACTS.....	xi
CHƯƠNG 1: GIỚI THIỆU	1
1.1 Bối cảnh nghiên cứu	1
1.2 Khoảng trống nghiên cứu	3
1.3 Mục tiêu của luận án.....	5
1.4 Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	5
1.5 Phương pháp nghiên cứu	6
1.6 Những đóng góp mới của luận án.....	6
1.7 Kết cấu của luận án.....	8
CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ THUYẾT VÀ TỔNG QUAN CÁC NGHIÊN CỨU	
TRƯỚC ĐÂY	9
2.1 Lý thuyết cơ sở về truyền dẫn chính sách tài khóa quốc tế.....	9
2.1.1 <i>Truyền dẫn chính sách tài khóa quốc tế thông qua lãi suất</i>	9
2.1.2 <i>Truyền dẫn chính sách tài khóa thông qua hành vi tiêu dùng</i>	12
2.1.3 <i>Truyền dẫn chính sách tài khóa thông qua tỷ lệ mậu dịch</i>	13
2.1.4 <i>Truyền dẫn chính sách tài khóa quốc tế thông qua các nhân tố vĩ mô khác</i>	15
2.2 Các nghiên cứu thực nghiệm	20
2.2.1 <i>Truyền dẫn cú sốc tài khóa ở những quốc gia phát triển</i>	20
2.2.2 <i>Truyền dẫn tài khóa từ các quốc gia phát triển đến những quốc gia đang phát triển</i>	27

TỔNG KẾT CHƯƠNG 2.....	30
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG PHÁP LUẬN VÀ DỮ LIỆU NGHIÊN CỨU	32
3.1 Mô hình truyền dẫn chính sách tài khóa quốc tế dưới cách tiếp cận của GVAR	32
3.1.1 Mô hình của từng quốc gia riêng lẻ	32
3.1.2 Các tiến trình của mô hình GVAR.....	38
3.2 Dữ liệu nghiên cứu	43
3.2.1 Điều chỉnh mùa vụ bằng chương trình X-13A-S	43
3.2.2 Xử lý dữ liệu Việt Nam bằng phương pháp Denton-Cholette	48
3.2.3 Ma trận tỷ trọng thương mại của các quốc gia trong mẫu nghiên cứu	51
TỔNG KẾT CHƯƠNG 3.....	54
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	55
4.1 Kết quả ước lượng mô hình GVAR.....	55
4.1.1 Kiểm định nghiệm đơn vị.....	55
4.1.2 Xác định và ước lượng các mô hình của từng quốc gia.....	56
4.2 Kiểm tra các quan hệ dài hạn và đặc tính dai dẳng	60
4.3 Hiệu ứng đồng thời và mối tương quan chéo giữa các quốc gia	63
4.4 Phân tích truyền dẫn tài khóa và phân rã phương sai từ các quốc gia là đối tác thương mại đến Việt Nam.....	69
4.4.1 Tác động của chính sách tài khóa của các quốc gia là đối tác thương mại đến tiêu dùng hộ gia đình Việt Nam	70
4.4.2 Tác động của chính sách tài khóa của các quốc gia là đối tác thương mại đến sản lượng Việt Nam	75
4.4.3 Tác động của chính sách tài khóa của các quốc gia là đối tác thương mại đến số dư tiền thực của Việt Nam.....	78
4.4.4 Tác động của chính sách tài khóa của các quốc gia là đối tác thương mại đến tỷ lệ mậu dịch của Việt Nam.....	82
4.4.5 Tác động của chính sách tài khóa của các quốc gia là đối tác thương mại đến giá cả nội địa của Việt Nam	86
4.5 Thảo luận kết quả nghiên cứu.....	90
TỔNG KẾT CHƯƠNG 4.....	94
CHƯƠNG 5: KẾT LUẬN VÀ HÀM Ý NGHIÊN CỨU	95

5.1 Tóm tắt kết quả nghiên cứu, các hàm ý và khuyến nghị chính sách	95
5.2 Các hàm ý và khuyến nghị chính sách.....	96
5.3 Đóng góp của luận án	97
5.4 Hạn chế của đề tài.....	98
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	100
Phụ lục 1: Ma trận tỷ trọng thương mại thay đổi theo thời gian.....	107
Phụ lục 2: Kiểm định nghiệm đơn vị	119
Phụ lục 3: Kết quả thống kê giá trị riêng của mô hình GVAR	125
Phụ lục 4: Kết quả phân rã phương sai sai số dự báo tổng quát của cú sốc chi tiêu chính phủ từ các đối tác thương mại đến Việt Nam.....	129
Phụ lục 5: Hoạt động thương mại của Việt Nam và các đối tác thương mại với Việt Nam năm 2017	132
Phụ lục 6: Bảng thống kê mô tả của biển nội địa.....	144
Phụ lục 7: Bảng thống kê mô tả của biển nước ngoài.....	148
Phụ lục 8: Bảng thống kê mô tả của biển toàn cầu	152

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Diễn giải
GVAR	Phương pháp tự hồi quy vector toàn cầu
VAR	Mô hình vector tự hồi quy
VARX*	Mô hình vector tự hồi quy có biến nước ngoài
VECMX*	Mô hình vector hiệu chỉnh sai số có biến nước ngoài
PP	Hàm đặc tính dai dẳng
GIRFs	Hàm phản ứng xung tổng quát
GFEVD	Phân rã phương sai sai số dự báo tổng quát
ADF	Kiểm định nghiệm đơn vị Dicky Fuller
WS	Dicky Fuller cân đối có trọng số
AIC	Tiêu chuẩn thông tin Akaike
OLS	Phương pháp bình phương bé nhất
CUSUM	Tổng tích lũy
PK	Thống kê tổng tích lũy
QLR	Thống kê của Quandt
MW	Thống kê Wald
APW	Thống kê Wald theo hàm mũ
CSTK	Chính sách tài khóa
CTHGD	Chi tiêu hộ gia đình
3SLS	Mô hình hồi quy ba bước
NOEM	Mô hình cân bằng tổng quát chuẩn
REER	Tỷ giá thực đa phương
CTCP	Chi tiêu chính phủ
CTHGD	Chi tiêu hộ gia đình

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1: Tóm tắt cơ chế truyền dẫn chính sách tài khóa quốc tế.....	18
Bảng 2: Ma trận tỷ trọng thương mại của các quốc gia năm 2017	53
Bảng 3: Kết quả tóm tắt kiểm định nghiệm đơn vị ở mức ý nghĩa 5%	56
Bảng 4: Bậc của mô hình VARX* được lựa chọn.....	57
Bảng 5: Kết quả kiểm định ngoại sinh dạng yếu ở mức ý nghĩa 5%.....	58
Bảng 6: Số trường hợp bác bỏ tính ổn định của các tham số trong mô hình ở mức ý nghĩa 5%.....	59
Bảng 7: Mối quan hệ đồng liên kết ở các mô hình VARX*riêng lẻ của từng quốc gia	61
Bảng 8: Các hiệu ứng đồng thời của biến nước ngoài lên các đối tác nội địa	65
Bảng 9: Mối quan hệ tương quan chéo từng cặp của các biến và phần dư.....	67
Bảng 10: Kết quả ước lượng trung vị của hàm phản ứng đẩy tổng quát cho nền kinh tế Việt Nam trước sự gia tăng (+1 σ) chi tiêu chính phủ Trung Quốc trong 8 quý đầu	90

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ, ĐỒ THỊ

Hình 1: Tiến trình hiệu chỉnh mùa vụ	44
Hình 2: Số liệu của Việt Nam theo tần suất quan sát năm.....	51
Hình 3: Số liệu Việt Nam theo quý được điều chỉnh theo Denton- Cholette	51
Hình 4: Đồ thị hàm đặc tính dai dẳng của các mối quan hệ đồng liên kết trong mô hình GVAR	62
Hình 5: Các giá trị riêng trong mô hình	70
Hình 6: Đồ thị phản ứng xung tổng quát của cú sốc tăng chi tiêu chính phủ từ các đối tác thương mại lên chi tiêu hộ gia đình Việt Nam	74
Hình 7: Đồ thị phản ứng đẩy tổng quát của cú sốc tăng chi tiêu chính phủ từ các đối tác thương mại lên sản lượng Việt Nam	78
Hình 8: Phản ứng đẩy tổng quát của cú sốc tăng chi tiêu chính phủ từ các đối tác thương mại lên số dư tiền thực của Việt Nam	82
Hình 9: Đồ thị phản ứng đẩy tổng quát của cú sốc tăng chi tiêu chính phủ từ các đối tác thương mại lên tỷ lệ mậu dịch của Việt Nam.....	86
Hình 10: Đồ thị phản ứng đẩy tổng quát của cú sốc tăng chi tiêu chính phủ từ các đối tác thương mại lên giá cả nội địa của Việt Nam.....	90
Hình 11: Phản ứng của nền kinh tế Việt Nam trước sự gia tăng chi tiêu chính phủ Trung Quốc	93
Hình 12: Xuất Khẩu sản phẩm nông nghiệp 2017	133
Hình 13: Xuất khẩu sản phẩm năng lượng và khai thác quặng mỏ 2017	134
Hình 14: Xuất khẩu ngành sản xuất năm 2017	135
Hình 15: Xuất khẩu mặt hàng sắt thép năm 2017	136
Hình 16: Xuất khẩu mặt hàng máy móc và thiết bị vận tải năm 2017.....	137
Hình 17: Xuất khẩu thiết bị văn phòng và bưu chính viễn thông năm 2017	138
Hình 18: Xuất khẩu các sản phẩm ô tô năm 2017	138
Hình 19: Xuất khẩu các sản phẩm hóa chất năm 2017	139
Hình 20: Xuất khẩu nguyên liệu vải sợi năm 2017.....	140